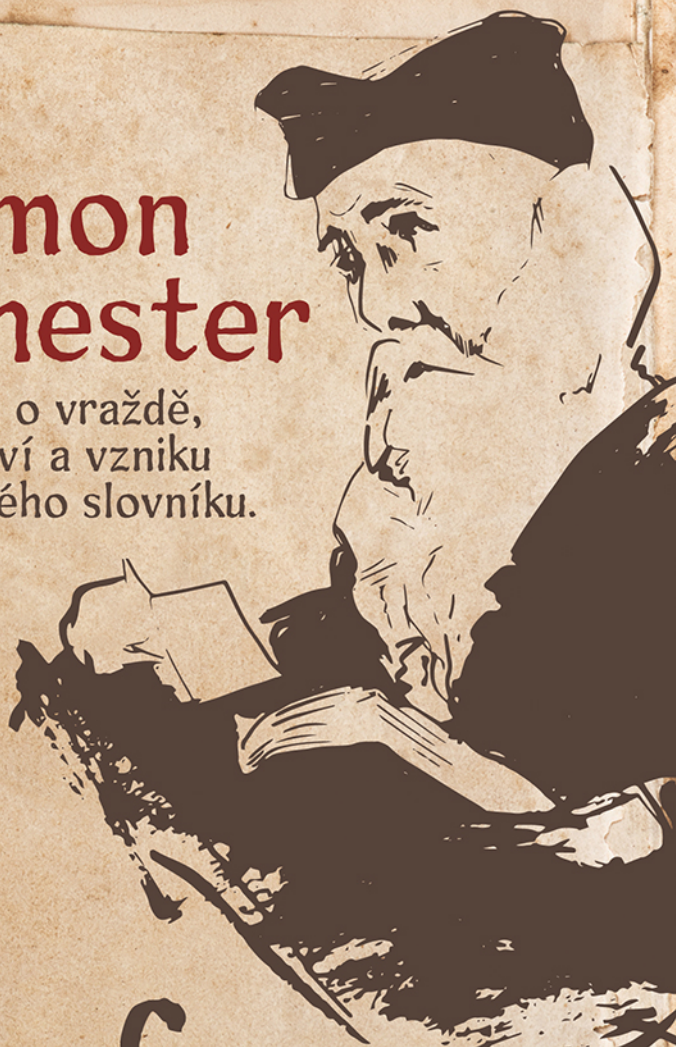

Simon Winchester

Příběh o vraždě,
šílenství a vzniku
Oxfordského slovníku.

Profesor a šílenec

PODLE SKUTEČNÝCH UDÁLOSTÍ

SIMON WINCHESTER

PROFESOR A ŠÍLENEC

*Příběh vraždy, šílenství
a vzniku Oxfordského slovníku angličtiny*

Copyright © 1998 by Simon Winchester

Všechna práva vyhrazena.

*Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.*

Překlad © René Fejl, 2019

Obálka © Sabina Chalupová, 2019

© DOBROVSKÝ s.r.o., 2019

ISBN 978-80-7642-486-9 (pdf)

SIMON WINCHESTER

PROFESOR A ŠÍLENEC

*Příběh vraždy, šílenství
a vzniku Oxfordského slovníku angličtiny*

Přeložil: René Fejl

Věnováno památce G. M.

PŘEDMLUVA

Tajemný příd. 1. *takový, kt. je obestřen tajemstvím, záhadou; záhadný; svou nejasností, zvláštností, nevysvětlitelností působící na cit:* t. posel; t. svazek; t-é zmizení člověka; t-á tvář *neproniknutelná*; t. úsměv, hlas; – t-á moc; zmocnila se jí t-á bázeň; t-é znamení; t-á záhada *neprobádatelná*; t-é šero *tajuplné* 2. poněk. zast. *skrytý* 2, *skrývaný, utajený, utajovaný, tajný* 1: nejtajemnější myšlenky (Sab.); — zpodst. tajemno, -a s. kniž. *tajemná oblast*: fantastické t. (Kar.); → přísl. tajemně: t. šeptat; vypadat t.; t. se leskly hvězdy (Vrchl.); – poněk. zast. tak t. se sňatky neuzavírají (V. Mrš.) *tajně, potají*; → podst. tajemnost, -i ž.: nimbus t-i (Čech) *záhadnosti, neobyčejnosti, neproniknutelnosti*; t. šera *tajuplnost*; – poněk. zast. jednání se dala s nejhlubší t-í (Čap.-Ch.) *v tajnosti*.*

* Zdroj: Slovník spisovného jazyka českého. Za vedení B. Havránka (hlavního redaktora), J. Běliče, M. Helcla a A. Jedličky zpracoval lexikografický kolektiv Ústavu pro jazyk český ČSAV: V. Červená, J. Filipec, F. Havlová, M. Churavý, L. Janský, K. Kozlová, L. Kroupová, J. Machač, H. Marešová, V. Mejstřík, E. Michálek, B. Papírníková, E. Pokorná, B. Poštolková, M. Roudný, Z. Sochová, N. Svozilová, E. Vodrážková, J. Zima. Dále spolupracovali: F. Daneš, K. Hausenblas, Z. Hlaváčková, M. Hovorková, H. Kratochvílová, J. Štindlová, F. Váhala, J. Vachek. Tento výkladový slovník je svým významem asi nejbližší tomu, jakou roli plní Oxfordský slovník angličtiny v jazyce anglickém.

Jak praví legenda, k možná nejpozoruhodnějšímu rozhovoru v historii jazykovědy došlo jistého chladného mlhavého odpoledne na podzim roku 1896 ve vesničce Crowthorne, v hrabství Berkshire.

Hlavní postavou tohoto dialogu byl slovutný doktor James Murray, pověřený sestavováním *Oxfordského slovníku angličtiny*. Uvedeného dne urazil kus cesty – osmdesát kilometrů vlakem z Oxfordu – jen aby se mohl osobně setkat se záhadnou postavou, tajemným doktorem W. C. Minorem, jedním z nejzapálenějších dobrovolníků, díky jejichž neutuchající píli mohl slovník vůbec vzniknout.

Oba muži měli za sebou téměř dvacet let pravidelné korespondence týkající se rozličných nuancí anglické lexikografie, aniž by se byli potkali tváří v tvář. Zdálo se, že doktor Minor nemá chuť nebo možnost opustit byt jen nakrátko svůj dům v Crowthorne a přijet do Oxfordu. Nikdy se ani nepokusil svoje chování vysvětlit, občas pouze vyjádřil zdvořilé politování.

Doktor Murray se na druhé straně jen zřídka dokázal oprostit od břemene pracovního vytížení v centrále, kterou bylo slavné oxfordské Skriptorium, nicméně si již dlouho vroucně přál osobně poděkovat tomuto mystickému a fascinujícímu pomocníkovi. Tím spíše koncem 90. let 19. století, kdy práce na slovníku znaitelně pokročila: všichni tvůrci byli zasypáváni oceněními z nejvyšších míst a Murray se snažil zajistit, aby se uznání dostalo všem, kteří svou odborností a umem přispívali ke zdaru díla – včetně nezvykle ostýchavého

doktora Minora. Rozhodl se, že konečně nadešel čas na návštěvu.

Neprodleně tedy telegramem oznámil svůj úmysl a dodal, že za nejschůdnější způsob považuje vlakový spoj, který má dorazit na Crowthorne Station – nádraží tehdy známé pod názvem Wellington College Station, protože ho využívala především vyhlášená chlapecká škola umístěná v této obci – krátce po druhé hodině uvedeného středečního listopadového odpoledne. Doktor Minor obratem odpověděl, že vzácný host je očekáván a že dopisovatel je velmi poctěn. Počasí na cestě z Oxfordu bylo příjemné, vlaky jezdily načas, prostě všechna znamení byla příznivá.

Na nádraží již čekal vypulírovaný kočár a vozká v livreji, a jakmile James Murray nastoupil, vydali se úzkými venkovskými silničkami Berkshiru. Asi po dvaceti minutách vůz odbočil na dlouhou příjezdovou cestu lemovanou topoly a zanedlouho zastavil před impozantní, i když poněkud ponuře působící budovou z neomítnutých červených cihel. Důstojně vystupující sluha zavedl jazykozpytce do studovny obložené knihami, která se nacházela v prvním patře. Za obrovským mahagonovým stolem tam stál muž, z něhož přímo vyzařovalo významné postavení. Doktor Murray se s vážným výrazem poklonil a spustil krátkou zdravici, kterou si tak dlouho nacvičoval:

„Přeji vám dobré odpoledne, vážený pane. Jsem doktor James Murray z Londýnské filologické společnosti

a řídím práce na *Oxfordském slovníku angličtiny*. Je pro mě nesmírnou ctí a potěšením konečně se s vámi seznámit osobně – jste, jak doufám, můj nejsvědomitější spolupracovník, doktor W. C. Minor?“

Následovala krátká pauza – v místnosti zavládlo trapné ticho. Tikot hodin byl náhle velmi hlasitý. Z chodby se ozvaly tlumené kroky. Někde v dálce zašramotily klíče. Konečně si muž za stolem odkašlal a promluvil:

„S politováním vám musím sdělit pane, že to tedy nejsem. Věci se mají trochu jinak, než asi čekáte. Já jsem ředitel ústavu Broadmoor pro duševně choré zločince. Doktora Minora zde nepochybně najdete. Ale v cele. Léčíme ho tady již více než dvacet let. Je vlastně naším nejstarším pacientem.“

Na oficiální záznamy o tomto případě se sice vztahují předpisy o utajení a celý spis byl více než sto let v trezoru, nicméně se mi nedávno do něj podařilo nahlédnout. A dostal jsem tak příležitost seznámit se s jedním podivuhodným, tragickým, přesto však inspirativním příběhem.

Noční scéna ve čtvrti Lambeth Marsh

Vražda, -y ž. 1. *úmyslné zločinné zabití člověka*: krutá, bestiální, politická v.; spáchat vraždu; dopustit se vraždy; být odsouzen pro vraždu; práv. *trestný čin, jehož se dopustí ten, kdo jiného úmyslně usmrtí*: (dř.) úkladná, loupežná v.; v. z vilnosti †2. *nepřátelství*: v. mezi oběma národy (Čel.); → expr. zdrob. *vraždička, -y ž.: v. ze zlosti (Vanč.)

Jde-li o germánské jazyky, anglické slovo *murder* bylo zjištěno pouze v angličtině a gótštině, ovšem je zřejmé, že se vyskytovalo v kontinentálních jazycích, protože se stalo zdrojem starofrancouzských slov *murdre*, *murtre* (ve středověké latině *mordrum*, *murdrum*). Všechny germánské jazyky s výjimkou gótštiny znaly synonymum odvozené od stejného kořene, nicméně s jinou příponou. Nejodpornější druh trestného činu zabití člověka člověkem; případ vraždy. V angloamerickém právu je vražda definována jako předem plánované nezákonné zabití lidské bytosti; někdy se objevuje termín „úkladná vražda“.

Ve staroangličtině bylo možné tento pojem aplikovat na jakýkoli případ usmrcení druhého člověka, který byl jednoznačně odsouzen veřejností (souvislost s pojmy „podlost“, „smrtné zranění“, „mučení“). V užším slova smyslu se ovšem jednalo o utajený zločin: jen ten staří Germáni považovali za trestný čin ve smyslu, jak jej chápeme my. Případ zabití bližního, kde se pachatel neskryval, byl považovaný za soukromou záležitost, po které následovala krevní msta nebo odškodnění. Dokonce ještě Edward I. Britton definuje termín *murdre* jako případ úkladné vraždy, kde není známý pachatel ani oběť. „Zlý úmysl“ a „plánování předem“, což jsou dnes prvky skutkové podstaty důležité pro právní klasifikaci vraždy, tehdy nebyly určující. Pachatel mohl být dokonce obviněn z „úkladné vraždy“ i v případě, že neměl v úmyslu oběť zabít, např. v případě, že smrt nastala v důsledku protizákonného činu, u kterého dotyčný věděl, že může druhého usmrtit, nebo následkem zranění způsobených vědomě druhé osobě. Pokud jde o právní výklad, je zásadní, aby pachatel byl přičetný a aby smrt nastala do roka a do dne od činu, který ji způsobil (což platí v Anglii, ale nikoli už ve Skotsku). V britském právu nejsou definovány různé úrovně provinění jako v právu americkém, kde se rozlišuje „vražda prvního stupně“ (bez polehčujících okolností) a „vražda druhého stupně“.

Ve viktoriánském Londýně, dokonce i na místě tak nevalné pověsti, jako byla zločinem zamořená čtvrť Lambeth Marsh, byl zvuk výstřelů zcela mimořádnou událostí. Mokřady, které daly čtvrti název, byly plné slumů a hříchu a jejich strašidelná temnota se rozkládala přímo naproti Westminsteru přes řeku Temži; málokterý vážený Londýňan dbalý své pověsti by přiznal, že sem kdy zavítal. Všichni věděli, že tato část města nikdy neměla daleko k násilnostem: ve stínech se plížili lapkové všeho druhu, oblíbenou zbraní zde byla škrtecí struna a za každým stromem mohl číhat darebák, jenž se nerozpakoval pro svůj lup udělat cokoli. Fagin, Bill Sikes a Oliver Twist by se ve viktoriánském Lambethu cítili jako doma: přesně takhle si čtenář představuje Londýn Charlese Dickense.

Ale rejdiště pistolníků – to určitě ne. Zločinec s pistolí byl v dobách, kdy vládl premiér Gladstone, vůbec poměrně neznámým fenoménem. A to nejen v Lambethu, ale obecně v celém metropolitním Londýně. Zbraně byly drahé, neskladné, těžko se ovládaly a ještě hůř schovávaly. Tehdy – stejně jako dnes – bylo použití střelné zbraně během zločinu svým způsobem považováno za velmi nebritské chování, o kterém se následně psalo jako o skutečné raritě. „Máme štěstí,“ komentoval se snobským úšklebkem redaktor místního týdeníku, „že v této zemi nejsme zvyklí na to, že zločinci střílí, jako je tomu ve Spojených státech.“

Tudíž, když se 17. února 1872 krátce po druhé hodině ranní v měsícem osvětlené ulici ozvala salva tří ran

z revolveru, bylo to nečekané, bezprecedentní a šokující. Prásknutí se ozvalo třikrát, možná čtyřikrát, a bylo hlasité, velmi hlasité; studenou zamlženou nocí se ještě dlouho nesla ozvěna výstřelů. Rány náhodou zaslechl – a okamžitě rozeznal – horlivý mladý konstábl jménem Henry Tarrant, tehdy sloužící v policejním oddělení L v Southwarku.

Jak uvedl ve svých poznámkách, na věži krátce předtím odbily dvě hodiny; zrovna prováděl rutinní obchůzku kolem hřbitova pod viaduktem kousek od nádraží Waterloo. Namátkou zkoušel, jestli jsou petlice na obchodech řádně zamčené, a do toho proklínal vlezlou zimu.

Jakmile Tarrant uslyšel výstřely, zapískal na svou píšťalku, aby upozornil kolegy, kteří (jak doufal) mohli hlídkovat poblíž, a dal se do klusu. Proběhnout změtí nevábnych kluzkých uliček čtvrti, která tenkrát byla stále považována spíše za samostatnou vesnici, mu trvalo jen pár vteřin: zanedlouho se objevil na široké nábrežní ulici Belvedere Road, odkud, jak si byl jist, zaslechl výstřely.

Na scénu spěchali další dva policisté, kteří zaznamenali pískání kolegy: Henry Burton a William Ward. Burton se podle své výpovědi okamžitě vydal směrem, odkud slyšel zvuky, a narazil na kolegu Tarranta, který držel jakéhosi muže, a zdálo se, že jej zatýká. „Rychle!“ křičel Tarrant. „Támhle na ulici máme postřeleného člověka!“ Burton a Ward tedy vyběhli směrem po Belvedere Road a během okamžiku našli nehybné tělo umírajícího. Jak později uvedli očití svědkové, policisté si u oběti klekli a sundali helmy a rukavice.

Na chodník se řinula krev a vytvářela kaluž, která měla po mnoho následujících měsíců být v londýnských novinách, libujících si v dramatické zápletky, označována za místo OHAVNÉHO ZLOČINU, PŘÍŠERNÉHO INCIDENTU, ODPORNÉ UDÁLOSTI a ÚKLADNÉ VRAŽDY.

Novináři se později dohodli na pracovním názvu Lambethská tragédie – jako by samotná existence této čtvrti nebyla již dostatečně tragická. Je ale pravda, že se jednalo o událost vsutku neobvyklou, dokonce i podle nikterak vybíravých měřítek místních obyvatel. Jakkoli bylo místo činu během let svědkem mnoha podivných příběhů, které se skvěle vyjímalý na stránkách šestákových krváků, toto konkrétní drama mělo spustit celou řadu dalších událostí, jež skutečně neměly obdobu. Některá hlediska celého případu a následujícího vývoje byla velmi smutná a až neuvěřitelná. A přece nikoli vše, co se týkalo Lambethské tragédie, bylo možné označit za vyloženě tragické. Vlastně ani zdaleka ne vše.

I dnes je Lambeth jednou z nejošklivějších částí britského hlavního města, anonymně vklíněnou mezi vějíř rušných ulic a železničních tratí, po kterých se lidé dopravují do centra a zpět domů do jižních předměstí. V současné době zde stojí budovy Royal Festival Hall a South Bank Centre, které vznikly na místě původního lunaparku, který měl od roku 1951 přinášet zábavu a rozptýlení Londýňanům, stále sužovaným přidělovým systémem. Je to prostě nehezka čtvrť bez charakteru – v řadách zde stojí

nudné stavby připomínající věznice, ve kterých sídlí nevýznamné státní úřady, centrála jisté ropné společnosti, kolem které se v zimě prohání severák, několik hospod, jejichž jména raději hned zapomenete, a do toho všeho skličující nádraží Waterloo, jehož otupělá atmosféra se šíří do okolních bloků (nedávno rozšířené o terminál, kam směřují vlaky z Eurotunelu).

Náčelníky dráhy nikdy ani nenapadlo postavit na Waterloo hotel, přestože na jiných londýnských nádražích nechali vybudovat monstrózní luxusní ubytovací zřízení, např. Victoria, Paddington, dokonce i Pancras a King's Cross. Lambeth byl jednoduše řečeno dlouhou dobu jedním z méně sympatických koutů Londýna; lze tvrdit, že až do nedávného dokončení projektu Festival Hall by žádný Londýňan, který si zakládá na svém stylu a významu, nesnesl být s tímto místem jakkoli spojován. Ostatně totéž platilo i pro lidi, kteří tudy cestovali za královny Viktorie. A když tak přemýšlím, pro všechny to platí dodnes. Jistě, situace se pomalu zlepšuje, ale špatná pověst je špatná pověst.

Před nějakými sto lety bylo možné Lambeth bez váhání označit za odpornou díru. I proto, že tenkrát se jednalo o bažinaté území bez odvodňovacích kanálů, labyrint uliček, kterým nevesele protékal do Temže potůček zvaný Neckinger. Území patřilo arcibiskupovi z Canterbury a vévodovi z Cornwallu, což byli tak bohatí pánové, že nikdy nepocítili potřebu investovat do svých panství s vidinou jakékoli návratnosti, po vzoru jiných věhlasných londýnských lordů, jako byli Grosvenor, Bedford

nebo Devonshire, kteří vytvořili náměstí, rezidence a terasy zdobící druhý břeh řeky.

Proto tady člověk našel pouze v blocích namačkané sklady a halabala postavené barabizny, které si pronajímali nádeníci. Pokud jde o podniky, vyrábělo se tu hlavně černidlo (např. krém na boty – v jedné takové továrně dřel i mladý Charles Dickens), vařilo se tady mýdlo a stály tu malé firmičky barvířů a vápeníků a také jirchářů, kteří používali látku ironicky pojmenovanou „čistidlo“: po nocích ji na ulicích viktoriánského Londýna sbírali ti nejbídnější z bídných, protože šlo o psí lejna.

Celou čtvrtí se linul nevábny pach kvasnic a chmele, který stoupal z komínů pivovaru Red Lion, který se nacházel na Belvedere Road, na severu od mostu Hungerford Bridge. Tento most jako by symbolizoval celou čtvrt: nad bažinami se vznášely koleje, po kterých čadily a bafaly lokomotivy a za nimi míle a míle vagonů, včetně těch patřících společnosti London Necropolis Railway, které odvážely mrtvoly na hřbitovy v předměstském Wokingu. Lidé si obecně Lambeth spojovali s hlukem a zápachem, a to je ve městě proslulém svým lomozem a špínou co říci.

Jak se mělo ukázat, Lambeth Marsh byl shodou náhod mimo policejní jurisdikci londýnské a westminsterské policie. Administrativně tato obec patřila až do roku 1888 do hrabství Surrey, což znamenalo, že relativně přísné zákony upravující život obyvatel hlavního města se nevztahovaly na nikoho, kdo se po jednom z nových mostů – ať už Waterloo, Blackfriars, Westminster nebo

Hungerford – vydal do Augiášova chlěva Lambethu. Tak se stalo, že tato „vesnice“ se stala místem bujarých radovánek, kde se dařilo putykám, bordelům a obscénním divadelním produkcím a kde mohl člověk za pár drobných přijít k zábavě – a nakažlivým chorobám – všeho druhu.

Když jste chtěli zhlédnout představení, které by u londýnských cenzorů nemělo šanci, pít absint až do rána, koupit si nejpikantnější pornografii čerstvě propašovanou z Paříže nebo se pomuchlovat s děvčetem jakéhokoli věku a nemít strach z „běžců z Bow Street“ (jak se tehdy říkalo předchůdcům pozdějších londýnských „bobíků“) ani z jejích rodičů, vydali jste se „do Surrey“ a všichni věděli, že cílem je Lambeth.

Jenže, jak už to u slumů bývá, bydlení zde bylo dostupné a lákalo i slušné lidi, kteří se sem stěhovali za živobytím – a George Merrett byl bezpochyby jedním z nich. Již osm let pracoval jako topič v pivovaru: úkolem jeho party bylo dnem i nocí udržovat naživu oheň, aby varny nikdy nepřestaly bublat a ječmen zrát. Bylo mu čtyřiatřicet let a bydlel na adrese 24 Cornwall Cottages v Cornwallské ulici.

Stejně jako mnoho jiných mladých dělníků ve viktoriánské Anglii se i George Merrett se svou ženou Elizou přistěhoval z venkova. On pocházel z vísky ve Wiltshiru, ona z Gloucestershiru. On čeledín, ona děvčka na farmě; bez ochrany odborů a solidarity spolupracovníků dostávali almužnu za často ponižující práci

pro svoje nemilosrdné pány. Seznámili se na jarmarku v Cotswolds a dohodli se, že spolu odejdou do Londýna – vzdáleného pouhé dvě hodiny novým expresním vlakem ze Swindonu – využít nezměrné příležitosti, které město nabízelo. Nejdříve se nastěhovali do severního Londýna, kde se jim v roce 1860 narodila první dcera Clare. Později se přemístili blíže k centru, ale nakonec se v roce 1867, když byla rodina již příliš početná a nákladná a manuální práce vzácná, ocitli v rušném, leč neutešeném Lambethu.

Životní podmínky mladé rodiny byly přesně takové, jak je vykreslil ilustrátor Gustave Doré během jedné ze svých znepokojivých návštěv Paříže: temný svět zašedlých cihel, sazí a skřípějícího železa, na sebe namačkaných chýší, prťavých dvorků, na kterých nikdy nechyběla latrína, kotel na prádlo a šňůra. Všude vlhko a sirný zápach a do toho rozpustilý, poněkud obhroublý, někdy potměšilý, jindy žoviální, ale vždy typicky londýnský smysl pro humor. Už nikdy se nedozvíme, jestli Merrettovým chyběly rodné lány, jablečný mošt a ptačí zpěv, ani zda někdy zapochoybovali, jestli za sebou na venkově náhodou nenechali také svoje mladické ideály.

Jak bylo u obyvatel ošuntělých částí viktoriánské metropole zvykem, v zimě 1871 již George a Eliza měli celkem početnou rodinu: šest dětí, od nejstarší třináctileté Clare až po dvanáctiměsíčního Freddyho. A paní Merrettová měla slehnout posedmé. Jako většina rodin v Lambethu byli i oni chudí: George Merrett nosil domů čtyřiaadvacet šilinků týdně, což byla i tehdy ubohá mzda.

Vedle nájemného, které museli platit panu arcibiskupovi, bylo nutné živit osm věčně hladových krků. Merrettovým opravdu nebylo co závidět.

V osudnou sobotu těsně před druhou ráno Merretta přesně podle dohody vzbudil soused klepáním na okno. George tedy vstal z postele a začal se chystat na ranní směnu. Počasí bylo kousavě studené, takže se snažil obléci co nejtepleji: měl na sobě potrhanou šedou košili, přes svrchník, kterému Viktoriáni říkali pršiplášť, si přehodil ve švech povolující kabát, navlékl si manšestrové kalhoty u kotníků zavázané motouzem, tlusté ponožky a černá bagančata. Oblečení nešlo označit za zrovna čisté, ale muže čekalo osm hodin nabírání uhlí, takže mu byl vzhled celkem ukradený.

Manželka si vybavila, že než odešel z domu, škrtl sirkou: naposledy jej spatřila pod jednou ze zářivě planoucích plynových lamp, kterými byly ulice Lambethu čerstvě vybaveny. Ve studeném vzduchu viděla jeho dech – nebo to možná byl oblak kouře vypuštěný z dýmky –, když muž kráčel pevným krokem na konec Cornwallské ulice, kde zatočil na Belvedere Road. Noc byla jasná, osvětlená hvězdami, a jakmile utichl zvuk jeho kroků, také téměř nehučná, až na vzdálené řinčení a syčení lokomotiv.

Paní Merretová neměla jediný důvod ke strachu: stejně jako každé z předcházejících dvaceti rán, kdy manžel za rozbřesku vyrážel do práce, se zdálo být všechno v pořádku. George prostě půjde jako vždy kolem vysokých zdí a pak projde zdobenou branou do rozlehlého pivovaru,

kde bude usilovně přikládat uhlí ve stínu obrovského červeného lva, který se během let stal jedním ze známých orientačních bodů Londýna. Práce sice nebyla nijak dobře placená, ale být součástí takové instituce, jakou byl Red Lion Brewery, inu – to přece byl důvod k určité hrdosti.

Jenže toho rána se George Merrett na svoje pracoviště nedostavil. Když procházel kolem odbočky na Tennison Street, tam, kde se setkávala jižní strana slévárny olova a severní zeď pivovaru, zaslechl křik. Směrem k němu běžel jakýsi muž a nepřičetně u toho řval. Merrett se vyděsil. Tohle nebyl nějaký obyčejný chmataček – hrozná postava v masce, která se plíží temnotou s obuškem opatřeným olověnou hlavicí – tohle bylo něco úplně jiného, mnohem horšího. Merrett začal v hrůze utíkat opačným směrem, nohy mu podkluzovaly na kočičích hlavách pokrytých jinovatkou. Když se ohlédl, stále viděl muže, který se za ním řtil a rozzuřeně ječel. A pak se stalo něco neuvěřitelného: muž se zastavil, vytáhl pistoli, zamířil a vystřelil.

Kulka minula cíl, prosvištěla kolem a zasekla se do zdi pivovaru. George Merrett se pokusil zrychlit běh. Volal o pomoc. Ozval se další výstřel. Možná dva. A pak ten poslední, který zasáhl nebohého Merretta do krku. Muž padl tváří na dlažbu jako podťatý a kolem se začalo šířit tratoliště krve.

O několik okamžiků později se ozvalo dupání konstabla Burtona, který muže nadzvedl a pokoušel se jej uklidnit. Druhý policista William Ward mezitím zastavil drožku projíždějící po rušné Waterloo Road. Opatrně

zvedli zraněného ze země, naložili jej na vůz a řidiči přikázali, ať co nejrychleji uhání do St. Thomas's Hospital, nemocnice stojící naproti londýnskému arcibiskupskému paláci jen půl kilometru jižně na Belvedere Road. Koně se snažili, seč mohli – od kopyt řinčících na dlažbě létaly jiskry, jak unášeli oběť směrem ke vchodu pro naléhavé případy.

Ale bylo to marné. Lékaři pacienta rychle prohlédli a poté se pokusili zastavit krvácení z ošklivé rány na krku. Zásahem dvou kulek velkého kalibru však bohužel došlo ke zranění krkavice a páteře.

Pachatel tohoto neslýchaného zločinu byl jen pár chvil po stisknutí spouště dopaden pevnou rukou konstábla Tarranta. Jednalo se o vysokého, dobře oblečeného jedince, kterého policista popsal jako „muže vojenského vzezření“: nesl se zpříma a ve tváři měl poněkud přezíravý výraz. V pravé ruce držel revolver, ze kterého se ještě kouřilo. Když se k němu policista blížil, ani se nepokusil utéct – jen tam tiše stál.

„Kdo to střílel?“ zeptal se konstábl.

„Já,“ odpověděl muž, podáváje mu vražednou zbraň. Tarrant mu ji rychle vytrhl.

„A na koho jste střílel?“ vyhrkl.

Muž ukázal na tělo ležící bezvládně na Belvedere Road, osvětlené pouliční lampou stojící před pivovarským obchodem. Pak utrousil jedinou poznámku, kterou nám archivy ohledně inkriminované chvíle zanechaly; poznámku, která měla už tehdy poukázat na jednu z velkých slabin jeho povahy.

„Muže přece,“ řekl podrážděným tónem. „Snad vás nenapadlo, že jsem nějaký zbabělec, co střílí *ženy*!“

Tou dobou už na místě činu stáli další dva policisté a několik zvědavců – například výběřčí mytného z Hungerford Bridge, který se zprvu neodvážil vystrčit nos z budky, „aby taky jednu nechytil“, a žena, která se chvíli předtím svlékala ve svém pokoji na Tennison Street – podle jejího nenuceného chování šlo evidentně o ulici, na které není nic mimořádného, že se žena v tuto ranní hodinu svléká. Konstábl Tarrant ukázal na oběť a nařídil svým dvěma kolegům, aby se pokusili tomu chudákovi nějak pomoci a zároveň zabránili srocování davu. Podezřelého – který nijak neprotestoval – odvedl na policejní stanici v Tower Street.

Cestou se zadržený přece jen trochu rozpovídal, i když Tarrant jeho chování popsal jako klidné, rezervované a určitě ne pod vlivem alkoholu. Záhadný střelec trval na tom, že šlo o velmi nešťastnou náhodu – o omyl. Měl v úmyslu zastřelit někoho úplně jiného. Kdosi se vloupal do jeho bytu a on mu byl v patách – chtěl se tedy jen bránit, což je zákonné právo každého občana.

„Nenasazujte mi pouta!“ zvolal, když mu Tarrant položil ruku na rameno. Ale pak dodal již poněkud klidněji: „Ani jste mě neprohledal...“

„To udělám na stanici,“ odvětil suše konstábl.

„A jak víte, že nemám ještě jednu pistoli a nestřelím vás?“

Policista nehnul ani brvou, pokračoval pevným krokem v chůzi a jenom opáčil, že v takovém případě by

mu muž mohl projevit laskavost a nechat zbraň prozatím v kapse.

„Ale nuž mám,“ řekl na to vězeň.

„Tak ten si nechte v kapse taky,“ oznámil nevzrušeně konstábl.

Ukázalo se, že muž žádnou další pistoli neměl, jen v pochvě na opasku vzadu dlouhý lovecký nůž.

„Chirurgický nástroj,“ vysvětlil. „Někdy si ho s sebou беру.“

Tarrant po provedení osobní prohlídky sdělil službu konajícímu policistovi, co se před pár okamžiky odehrálo na Belvedere Road. Oba se pak pustili do formálního výsledku.

Muž se jmenoval William Chester Minor. Měl třicet sedm let, a jak policisté správně hádali z jeho vzhledu, jednalo se o bývalého armádního důstojníka. Zároveň diplomovaný chirurg. V Londýně bydlel sám, sotva rok – pronajal si jednoduše zařízený pokoj na adrese 41 Tennison Street. Bylo zřejmé, že nemá zapotřebí vést tak skromný život; ukázalo se, že ve skutečnosti jde o poměrně zámožného muže. Naznačil, že se do této ne úplně nejhonosnější čtvrti města nenastěhoval z důvodů finanční tísně, ovšem během prvních výsledků ještě nebylo jasné proč. Za úsvitu byl převezen do věznice na Horsemonger Lane a obviněn z vraždy.

Vše ale nešlo úplně hladce. Jak se ukázalo, William Minor pocházel z New Havenu ve státě Connecticut. Sloužil v americké armádě. Byl totiž Američan.

Na případ to vrhlo zcela jiné světlo. Bylo nutné informovat americké velvyslanectví. Sice byla sobota ráno, přesto úředníci ministerstva zahraničí sepsali formální oznámení pro velvyslance USA v Londýně, že jeden z amerických polních chirurgů byl zatčen na základě obvinění z vraždy. Ze střelby na Belvedere Road – což už teď byl sólokapr pro noviny – se náhle stal mezinárodní incident.

Britská periodika nikdy neváhala dštít plameny a síru na bratrance za velkou louží, takže nečekanou zápletku s chutí rozmázla.

„Je zajímavé, jak málo znamená pro Američany lidský život,“ odfrkl si pohrdlivě *South London Press*,

přesně tohle je jeden ze zásadních rozdílů mezi „nimi“ a Angličany, a teď jsme měli mít šokující důkaz pravdivosti tvrzení na vlastním prahu. Oběť otřesného nedorozumění po sobě napospas krutému světu zanechala ženu těsně před porodem a sedm dětí, z nichž nejstarší bylo ve věku pouhých třinácti let. Je zajisté povznášející, že se objevili velkorysí spoluobčané, kteří vdově a sirotkům bez váhání přispěchali na pomoc. Chováme upřímnou naději, že všichni, kdo mohou přispět byť drobnou mincí, se pro nebohé pozůstalé zasažené tou děsivou tragédií pokusí něco udělat. Zástupce generálního konzula USA byl natolik duchaplný, že uspořádal sbírku a vyzval Američany žijící v Londýně, aby udělali vše, co je v jejich silách, a pokusili se zmírnit strádání, které vdově přivodil jejich krajan.

Případem se brzy začali zabývat detektivové Scotland Yardu, protože bylo jasné, že na obou stranách Atlantiku panuje velký zájem o to, aby spravedlnosti bylo učiněno zadost. Minor seděl zamlklý ve své cele a k celé věci řekl jen tolik, že oběť vůbec neznal a že Merretta zastřelil nešťastnou náhodou, a tak se vyšetřovatelé začali pídit po možných motivech. Pustili se tak do rozplétání přediva jednoho zajímavého a nešťastného osudu.

William Minor přicestoval do Británie loni na podzim, protože byl nemocný; přinejmenším částečně trpěl duševní poruchou, kterou některé noviny označily za „následek nezřízeného života“. Jeho obhájce tvrdil, že důvodem přesunu do Anglie byla snaha zklidnit mysl, která byla – jak viktoriánští doktoři briskně diagnostikovali – „postižena zánětem“. Minor měl v minulosti utrpět „zranění mozku“ a novináři hned spekulovali o všemožných příčinách. Podle právníka měl být hospitalizován ve Spojených státech poté, co odešel od armády s odvoláním na špatný zdravotní stav. Lidé, kteří jej znali, hovořili o „velmi vzdělaném a schopném gentlemanovi s jistým sklonem k excentricitě a prostopášností“.

Nejdříve se usadil v hotelu Radley ve West Endu, odkud se vydával na cesty vlakem do evropských velkoměst. Přivezl si dopis od přítele z univerzity v Yale – vlastně doporučení pro Johna Ruskina, proslulého britského kritika a umělce. Muži se skutečně sešli a Minorovi se dostalo podpory: měl si s sebou na cesty brát štětky a barvy a v rámci terapie malovat akvarely.

Policie dospěla k tomu, že Minor se krátce po Vánocích roku 1871 přestěhoval z West Endu do Lambethu – což byla značně podezřelá volba pro muže jeho postavení a původu. Tedy pokud mu nešlo o snazší kontakt s lehkými ženami, což později přiznal. Americké úřady Scotland Yardu sdělily, že mají záznamy o tom, jak se choval ještě v armádní uniformě. A bylo to poutavé čtení: Minor měl zhusta navštěvovat „čtvrti červených lucerníček“ ve městech, kam byl aktuálně přidělený, především v New Yorku. Když dostal dovolenku, vyjížděl od posádky na Governor's Island na Manhattan, kde s oblibou docházel do nejopzlejších barů a tančíren. V hodnoceních stálo, že má neukojitelný sexuální apetit. Pohlavní chorobou trpěl minimálně jednou a také při prohlídce na Horsemonger Lane u něj byla zjištěna kapavka. Uvedl, že se nakazil od místní prostitutky, a pokoušel se nemoc léčit vpichováním rýnského bílého do močové trubice – lékaři se sotva ubránili úsměvu, když to slyšeli, ale vůbec je nepřekvapilo, že tento vynalézavý způsob nezafungoval.

V pokoji, který obýval, ovšem nebyla ani stopa po temnějších stránkách jeho osobnosti. V detektivním hlášení stojí, že se zde našly těžké kožené brašny s bytelným kovovým zavíráním, velký obnos peněz – hlavně francouzských bankovek, dále zlaté hodinky na řetízku, náboje do revolveru značky Eley, lékařský diplom a oficiální povýšení do hodnosti kapitána americké armády. Mezi dalšími dokumenty bylo doporučení pro Ruskina a také větší počet akvarelů, evidentně vytvořených samotným